



§ 133

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Otto Meren ym. talousarvioaloitteesta Helsingin kaupungin eroamiseksi Uudenmaan virkistysalueyhdistyksestä

HEL 2020-003268 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta toteaa, että Helsingin jäsenyys Uudenmaan virkistysalueyhdistyksessä on syytä säilyttää.

Uudenmaan virkistysalueyhdistys tuottaa luonnon virkistyskäytön ja ulkoilun palveluita ja olosuhteita jäsenkuntiensa ohjaamana kuntalaisille. Toiminnan tarkoituksena on mahdollistaa ja edistää kuntalaisten mahdollisuuksia ulkoilla, liikkua ja virkistyä luonnossa. Yhdistyksessä päättäenvaltaa käyttävät sen jäsenkunnat. Virkistysalueyhdistyksen rooli ulkoilun palveluiden ja olosuhteiden tarjoajana sijoittuu kuntien (alueet pääasiassa lähiulkoiluun) ja valtion (alueet pääosin sidoksissa luonnonsuojelutarkoituksiin) väliin. Virkistysalueyhdistyksen rooli nousee erityisesti esiin ajateltaessa ylikunnallisesti palvelevia virkistysalueita, joiden käyttäjät tulevat muualtakin kuin pääasiallisesti alueen sijaintikunnasta. Yhdistyksen jäseniä ovat lähes kaikki Uudenmaan maakunnan kunnat.

Virkistysalueyhdistyksellä on reilut 40 virkistysaluetta, joiden maapinta-alasta se omistaa 83 %, yhteensä vajaat 1 300 hehtaaria (ha). Lisäksi yhdistyksellä on yli 1 300 ha omaa vesialuetta ja yhdistys on omistajana yli 4 200 ha suuruisissa yhteisissä vesialueissa. Virkistysalueyhdistyksen suosituimmilla viidellä virkistysalueella palvellaan vuosittain n. 260 000 – 280 000 kävijää (Kopparnäs-Störsvik, Porkkalanniemi, Palakoski, Sarvikallio, Varlaxudden). Loppuilla 35 alueella vierailee lisäksi useita kymmeniä tuhansia lisää.

Uudenmaan virkistysalueyhdistys selvitti kesällä 2020 alueidensa kävijöiden kotikuntia (otos n= yli 500). Tulosten mukaan helsinkiläisten kävijöiden osuus keskeisimmillä ja suosituimmilla oli noin 30–40 %. Kyseily toteutettiin kesälomakaudella, jolloin ihmiset lähtevät tyypillisesti muihin maakuntiin ja mökeilleen, kun taas lähiseutujen ulkoilukäyttö painottuu enemmän arkipäiviin ja arkiviikonloppuihin. Koko vuoden kävijöissä helsinkiläisten osuuden voi siis olettaa olevan tätä korkeammat. Kattavammalla otannalla tehtyjen Metsähallituksen kävijätutkimusten mukaan Nuuksion kansallispuiston kävijöistä noin 40 % on helsinkiläisiä, Sipoonkorven kansallispuiston kävijöistä noin 35 % sekä reilusti



kauempana sijaitsevan veneilykohteen Tammisaaren kansallispuiston kävijöistä helsinkiläisiä on noin 26 %. Virkistysalueyhdistyksen viestintäkanavien käyttöä seurataan käyttäjädatan perusteella, ja viestintäkanavien käytöstä keskimäärin 55–65 % sijoittuu Helsinkiin. On perusteltua olettaa, että viestintäkanavien käyttö muuttuu alueiden käytöksi suunnilleen samassa suhteessa.

Uudenmaan virkistysalueyhdistys palvelee Itä-Helsingin edustalla olevalla hyvin suosituilla Pikku Leikosaarella, joka on lähellä suuria venesatamia ja melontaetäisyydellä mantereesta. Sen kävijöistä helsinkiläisiä on arviolta yli 90 %. Läheisestä välittömästi Kallahdenniemen itäpuolella sijaitsevasta Kalliosaaresta odotetaan vuosina 2020–2021 toteutettavien kehittämistoimien myötä tulevan suosittu paikallinen kohde, kun sijainti suuren asutuskeskittymän läheisyydessä mahdollistaa sinne pääsyn helposti esim. vuokrakajakilla, -kanootilla, soutuveneellä tai jopa sup-laudalla.

Luonnon virkistyskäyttö eri muodossa lisääntyy vuosi vuodelta, ja luontoon liittyvät arvot ovat kansalaisille yhä tärkeämpiä. Kevään 2020 poikkeusolojen aikaan luonnossa liikkumisen suosio entisestään. Alan asiantuntijat arvioivat, että merkittävä osa poikkeusolojen suuresta kysynnästä jää pysyväksi ilmiöksi, koska kansalaiset ovat löytäneet entistä paremmin Uudenmaan mahdollisuudet luonnossa liikkumiseen. Ulkoiluun liittyvien tuotteiden ja välineiden myynti on kasvanut alkuvuonna kymmeniä, jopa satoja prosentteja. Tästä voi päätellä, että ulkoilun pariin on tänä vuonna löytänyt paljon sellaisia ihmisiä, jotka eivät ole aiemmin juurikaan liikkuneet luonnossa. Toimijoilla on varsin selkeä näkemys siitä, että poikkeusajat ovat laittaneet ihmisten ajankäytön ja kulutustottumukset kerralla uusiksi.

Uudenmaan virkistysalueyhdistyksellä on myös yhä suurempi rooli pääkaupunkiseudun Viherkehän alueen luonnon virkistyskäyttöön liittyvässä yhteistyössä, sen koordinoinnissa ja yhteisessä viestinnässä. Luonnossa liikkumisen lisääntyvä kysyntä luo tarvetta tälle, jotta kävijät jakautuisivat muillekin kuin kaikkein suosituimmille alueille. Yhdistyksellä on kuntien yhteisenä toimijana mandaatti ja luonteva asema toiminnan kehittämisessä. Yhteistyötä kehitetään eteenpäin yhteistyössä alueen kuntien ja Uudenmaan liiton kanssa.

Virkistysalueyhdistyksen rooli toimijana on myös erityisen tärkeä Suomenlahden etappisatamaverkostossa, mikä on tärkeä asia suurelle osalle useista kymmenistä tuhansista helsinkiläisistä veneilijöistä. Merialueella virkistysalueyhdistyksellä on monia palveluita, joita käyttäjät arvostavat.



Virkistysalueyhdistyksen talous perustuu jäsenkuntien maksamiin palvelu- ja investointimaksuihin. Palvelumaksulla katetaan operatiivinen toiminta, eli alueiden ja niiden palvelujen tarjoaminen kuntalaisille. Investointimaksulla katetaan alueiden hankkimisesta ja niiden perusrakentamisesta aiheutuvat kustannukset. Yhdistys ei kerää erikseen jäsenmaksua, vaan toiminta on yhdistysmuotoista hallinnollisista syistä.

Helsingin osuus vastaa noin 40 % virkistysalueyhdistykselle tulevista kuntamaksutuloista. Kuntamaksut määräytyvät yhdistyksen sääntöjen mukaisesti suhteessa kunnan asukaslukuun. Maksut ovat vuonna 2020 palvelumaksu 0,5 euroa/asukas ja investointimaksu 0,14 euroa/asukas. Yhteensä Helsingin osuus v. 2020 on 414 747 euroa. Tästä noin 324 000 euroa menee operatiiviseen toimintaan ja noin 91 000 euroa maanhankintaan. Kuntien maksut ovat pysyneet ennallaan yli kahdeksan vuotta, vaikka yhdistyksen toimintaa ja sen hallinnoimia alueita on kehitetty merkittävästi.

Luonnon virkistyskäyttö on ilmiö, joka ei ole riippuvainen kuntarajoista. Tästä johtuen virkistysalueyhdistyksen toimintamalli on oikeudenmukainen tapa tuottaa tähän liittyviä palveluita ja olosuhteita siten, että niiden kustannukset jakautuvat oikeudenmukaisesti käyttäjien kotikunnille.

Virkistysalueyhdistyksen oma pääoma v. 2019 tilinpäätöksessä on noin 11,7 miljoonaa euroa, joista alueiden tasearvo on noin 11,4 miljoonaa euroa (reaaliarvon voidaan katsoa olevan käytännössä moninkertainen). Oma pääoma/asukas on noin 7,30 euroa ja toimintakulut/asukas on n. 0,51 euroa. Helsinki on asukaslukunsa perusteella suurin yhdistyksen omistajakunta. Eroamalla yhdistyksestä Helsinki käytännössä jättäisi useiden miljoonien eurojen arvoisen osuutensa muille jäsenkunnille. Eroava jäsen ei saa erotessaan mitään hyvitystä yhdistyksestä. Helsinki on yhdistyksen perustajajäsen ja ollut jäsenenä yli 30 vuotta.

Huomattavaa lisäksi on, että yhden tai useamman suuren jäsenkunnan eroaminen yhdistyksestä aiheuttaisi toiminnan pohjan rapautumisen, kun yhteisvastuun ja yhdessä tekemisen idea ei enää toteutuisi. Minäkään kunnan asukkaita ei voi erikseen sulkea pois alueiden käyttäjistä. Pidemmällä aikavälillä toiminnan pohjan rapautuminen aiheuttaisi hyvin todennäköisesti yhdistyksen alueiden siirtymistä yksityiseen omistukseen, jolloin niiden julkinen virkistyskäyttö lakkaisi.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta näkee vahvat perusteet Helsingin kaupungin jäsenyydelle Uudenmaan virkistysalueyhdistyksessä.

Käsittely

Postiosoite
PL 51400
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kulttuurijavapaa-aika@hel.fi

Käyntiosoite
Fredriksberg, Konepajankuja 3
Helsinki 00510

Puhelin
+358 9 310 1060
Faksi

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566



Vastaehdotus:

Otto Meri: Lisätään lausunnon viimeiseksi kappaleeksi:

Koronakriisin Helsingin kaupungin taloudelle asettaman haasteen seurauksena kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta kuitenkin katsoo, että Helsingin kaupungin on syytä erota Uudenmaan virkistysalueyhdistyksestä kahden vuoden määräajaksi.

Kannattaja: Heimo Laaksonen

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Otto Meren vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 11

Silja Borgarsdóttir Sandelin, Jussi Chydenius, Mika Ebeling, Arja Karhuvaara, Otto Köngäs, Sami Muttilainen, Terhi Peltokorpi, Pauliina Saares, Johanna Sydänmaa, Niilo Toivonen, Laura Varjokari

Ei-äännet: 2

Heimo Laaksonen, Otto Meri

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Suoritettussa äänestyksessä esittelijän ehdotus voitti Otto Meren vastaehdotuksen äänin 11-2.

Esittelijä

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Tommi Laitio

Lisätiedot

Stefan Fröberg, ulkoilupalvelupäällikkö, puhelin: 310 87901
stefan.froberg(a)hel.fi

Liitteet

1 Talousarvioaloite, Helsingin kaupungin erottava Uudenmaan virkistysalueyhdistyksestä, Meri Otto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus



Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle Otto Meren ja kahden muun valtuutetun talousarvioaloitteesta, jossa esitetään, että kaupunki eroaa Uudenmaan virkistysalueyhdistyksestä. Aloite kokonaisuudessaan on liitteenä. Talousarvion laatimisohjeiden mukaisesti lauta- ja johtokuntien on käsiteltävä talousarvioaloitteista annettavat lausunnot samanaikaisesti talousarvioehdotusten kanssa.

Talousarvioaloitteesta on pyydetty lausuntoa myös kaupunkiympäristölautakunnalta.

Esittelijä

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Tommi Laitio

Lisätiedot

Stefan Fröberg, ulkoilupalvelupäällikkö, puhelin: 310 87901
stefan.froberg(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Talousarvioaloite, Helsingin kaupungin erottava Uudenmaan virkistysalueyhdistyksestä, Meri Otto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano